

Hva er åndelige behov?

Av Marte Bygstad-Landro

Der er liten tvil om at mange trekker til religion og eksistensielle spørsmål når man møter en følelsesmessig stresset situasjon, sykdom eller andre livskriser. Åndelige behov favner videre enn en religiøs overbevisning. Det handler også om en søking etter svar på eksistensielle spørsmål (Brager og Wisløff, 1990). Katie Eriksson definerer åndelige behov på denne måten: «Människans reglösa behov hör samman med de stora djupa livsfrågorna. Varje människa har ett behov av att ställa frågor om livets yttersta mening om döden, livet efter detta, om det onda och det goda, om människans ursprung, om ödet och om Gud. Ett centralt andligt behov är människans behov av forståelse. Oberoende av ras eller politisk tillhörighet tror människan på något, dvs. hon har någon form av meningsinnehåll i sitt liv.» (Katie Eriksson 1988, s.

36-37). Det at menneske har åndelige behov har fått mer og mer oppmerksomhet de siste årene. Viktor Frankl skrev allerede på 70-tallet at det mest karakteristiske for vår tid er at

vi befinner oss i et eksistensielt vakuum (1979). Frankl skriver videre at århundredets problem er det åndelige tomrom og at mennesket ikke lenger kan se en mening med egen eksistens. Det kan virke som om vi fortsatt befinner oss der. For tidligere generasjoner stod gjerne de vesentlige ting mer fast. Spørsmål som "hvorfor" ble sjeldnere stillet, man hadde en tro på at der var en mening med alle ting, selv det mest tunge og tragiske (Frankl, 1979). Nå erfarer vi at mennesket i større grad har frigjort seg fra autoriteter, også den autoritet som Gud representerer. I stedet for å søke utover seg selv for å finne svaret på de store

eksistensielle spørsmål, er mennesket i større grad henvist til seg selv (Bergem, 1998). Det er ingen grunn til å beklage at mennesker ikke lenger kritikkløst overtar en eller annen tilværelsesforståelse. Men det er tydelig at mennesker ofte har store kvaler med å forsones seg med sykdom, sorg, tap, skyld og skam i kraft av seg selv.

Det kan være utfordrende å få tak i menneskers åndelige behov (Bergem, 1998). Mange er tilbakeholdne med å åpne for store livs- og trosspørsmål. Temaet er gjerne mer tabu enn å måtte snakke om andre intime helserelaterte spørsmål. Det blir oppfattet som dypt personlig av pasienter og pårørende så vel som personalet. De religiøse behovene er for dem som har en åndelig referanseramme. Det vil si for dem som vet om, aner, tror at det er en høyere

makt, en Gud, som vi kan be til og forholde oss til. Denne høyere makt kan en ha forskjellige forestillinger om (Bergem, 1998). Men felles for alle er at det dreier seg om en makt utenfor en selv. Åndelig omsorg er å gi pasienten/pårørende hjelp som treffer dette behov. Det kan spenne fra å være tilstede for en hverdagslig prat under morgenkaffien til å stille seg åpen og lyttende for menneskers åndelige lengsel.

Litteratur:

Bergem, A. (1998). Kristen tro og profesjonell omsorg. Oslo: Luther forlag

Brager, E. og Wisløff D.S. (1990). Så lenge vi lever. Lillehammer: J.W. Cappelens forlag AS

Eriksson, K. (1988). Vårdprosessen. Stockholm: Norstedts Førlag AB.

Frankl, V. E. (1979). Psykologi og eksistens. Oslo: Gyldendal

Vandrerensken

Det er som om ditt ansikt har lyttet et
sted
ved kildene. – Søster, det er
som brakte du demringens stillhet
med
fra høyder med hellige trær.
Jeg ser på deg. Slik som en vegvill
mann
i mørket kan stå og se
ei stjerne over et ukjent land
hvor stiene er snødd ned.

Hans Børli

At blive menneske

**Det koster mere end du ved
at vinde seg en sjæl.
Først må du ned i vejens grus
og under hvermands hæl.**

**Og værgeløs og lille må
du være alles nar.
Du skal gjennom skam og angst
og brændes ren og klar.**

**Først når din lille stolthed
smelter
bort i smærtens bål,
når du måske med bange sind
et stort og ydmygt mål.**

**For først når du har mistet alt
når du har blødt og lidt,
får du dit eget ansig som
For evigt kun er dit.**

**Da vil det ske at alle som
du streifer på din sti,
må hviske; Se! Et menneske
går netop nu forbi.**

Grete Hisbjerg Thomasen